

PREGON DE ENTROIDO 2017

● MUNDO AO REVÉS

Ben sei que non hai nada
Novo en baixo do ceo
Que antes outros pensaron
As cousas que ora eu penso.
E ben, ¿para que escribo?
E ben, porque así semos,
Relox que repetimos
Eternamente o mesmo.

Ídesme permitir que hoxe non faga distincións entre as persoas aquí presentes, así que comezarei dirixíndome a todas e todos como CIDADÁNS E CIDADÁS LUCENSES.

Antes de nada, quería facer un limiar a este Pregón recoñecendo que non vou poder ser moi orixinal porque os meus predecesores neste encargo xa teñen falado de todo e xa está todo inventado.

De feito, véñenme moi ben estas verbas de Rosalía de Castro, no seu día e no día do seu nacemento,

para agradecer a Tareixa e a Paco, por terme botado unha man e por guiarme neste camiño, descoñecido para min, que foi escribir algo axeitado a esta cadeira que hoxe ocupo.

O seguinte que me gustaría dicir é que supoño que me escolleron a min porque, ao ser titiriteiro ou teatreiro, pensaron que faría un Pregón simpático e divertido. Pois síntoo moito, pero aqueles que veñan con esa idea é mellor que abandonen a sala, porque o Entroido é unha cousa moi seria.

Decidín nestes días facer un estudo rigoroso e polo miúdo do Entroido, en xeral: ese gran descoñecido. E descubrín varias cousas. A primeira delas é que o Entroido vense celebrando en toda Europa dende tempos ignotos. Ignotos? Que tipo más fino... será descoñecidos, ou?

Fontes sobradamente contrastadas, si como a Wikipedia, sitúan a súa orixe na tradición celta, outras consultadas, si como o boca a boca*, atribúen o comezo desta celebración á adoración a Dionisio ou a Baco. A ver en realidade Baco e Dionisio eran o mesmo deus, so que con nome distinto; isto facían moito os romanos cos gregos: un plaxio descarado durante todo o seu imperio pero, como daquela non existía aínda a SGAE, non tiveron problema ningún. Hoxe en día o conto seríalles moi distinto.

A ver, eu fixen unha tese disto, isto... para sacar o carnet de manipulador de pregóns, é preciso ter a materia dominada.

Foi chegar o cristianismo e isto do Entroido mesturouse coa despedida da carne antes da abstinencia da Coresma. Aínda que é ben sabido que nos aquí nunca deixamos de comer carne, se ben é certo que na miña infancia, alá (pódese dicir alá, non?) polos anos setenta e oitenta, a miña avoa, facíame pasar fame de carne, pero só os venres, dende que remataba o Entroido ata pasar a Semana Santa.. era unha abstinencia, si, pero moderada. O caso é que isto da Coresma fixo esquecer que se trataba dunha "festa de despedida do inverno"... Iso que aquí, o inverno, non lembro eu que rematara nunca polo Entroido, pero iso xa o veu a solucionar este Concello coa festa do Arde Lucas, que para entón si, daquela xa case non hai xeadas.

Os cristiáns daquela falaban latín e en latín dicíase moito "Carne Vale" (que non é que valera a carne para comer, era "Adeus a carne"). Dicían tamén "Introitum", que podería parecer que falaban doutra cousa, pero non, falaban de entrada á Coresma. Falando claro, a carne, nin comela nin catala. Iso era o que dicía a Igrexa. E coa Igrexa topamos amigo Sancho... aquí teño que dar as grazas de que me trouxeran para facer este pregón e non o das festas patronais porque, segundo teño entendido, se se vai relacionar ós que non contribúen ás mesmas, dúas cousas.

Primeira: o pregón vai ser moi longo e segunda: eu tería unha grande incompatibilidade posto que o meu apelido paterno é Iglesias. Como o que chamastes para dar o Pregón. Por iso eu prefiro usar o materno que é Rebolo. Rebola bola...

Estou pensando que se fora o mixiricas ese de Carlos Iglesias, igual lle poñía ó pregón un título así... cursi, como "Buscando a don Carnal".

Pois, non, o Entroido sempre foi a subversión, a volta ó MUNDO Ó REVÉS, rachar coas regras, cambiar os roles (e non me refiro ós reloxos). Comer, beber, cantar, rirse do sagrado... O MUNDO Ó REVÉS. E que hai más ó revés neste mundo ca un sistema que consegue que os políticos fagan teatro e que obriga, ás veces, aos teatreiros a facer política.

POR ISO MESMO DIGO QUE CANTEMOS, BEBAMOS, COMAMOS ATA REVENTAR, RIAMOS, CHOREMOS DE LEDICIA, RACHEMOS COAS NOSAS DIFERENZAS PARA IR DE TROULA TOD@S PORQUE CHEGOU O ENTROIDO, xa estamos outra vez nesta marabillosa época do ano.

Aquí o Entroido celebrouse sempre, e nalgúns lugares següen a celebrar o Entroido como hai séculos, pero con máis turistas e, sobre todo, declarando o martes de Entroido como festivo local: iso é o más grande... nun país onde estamos tod@s a mirar o calendario para ver cando podemos facer unha ponte (e aquí en Lugo, en pontes, temos experiencia) e cando por fin, atopamos unha data que nos permite facer unha superponte de semana enteira brincamos de ledicia... nun país así é fundamental, nestas circunstancias, saber que caia

cando caia o Entroido IMOS TER PONTE PORQUE O MARTES É FESTIVO LOCAL.

Cando eu saquei o carnet de pregoeiro, andaban áinda os antropólogos rompendo a testa buscándolle sentido ós ritos de grupo. Si o sí... as cousas que fan os personaxes enmascarados e enfeitados eses, coma os cigarróns, as pantallas, o oso de Salcedo... que lles gusta parecerse ós animais, animalización, lle chaman: non falan, levan chocas coma as vacas, zorregan á xente, levántanlle a saia ás mulleres... Zorregar non é o que estades a pensar, é dar golpes cunha vara ou cunha xostra. Co todo isto... coídadín, eh, moito coídadín que se o sacamos do seu sitio podemos ser trending topic no cara libro e isto ós antropólogos áinda lles pode crear más confusión.

Ademais dos personaxes estes que mencionaba, abundan tamén os animais como a vaca, o burro ou o galo, que simbolizan o Entroido e interveñen na festa para ser burlados ou para facer falcatruadas.

E falando de falcatruadas, xa que estou aquí, que vai ser do Garañón, do novo auditorio, o vello cárcere, a estación do tren, o antigo cuartel de San Fernando? Ollo que alí fixen eu a mili.

Os veciños e as veciñas tampouco é que axuden moito, non APARCAN CON XEITO... non recollen as merdas de can, non coidan a cidade, nin a coñecen,

que cando viña para aquí tiven que preguntar tres veces. Oístes? E agora que vos pasa con iso dos carteis? Bueno, vós saberedes! Eu sigo co meu.

Os disfraces sempre foron do más variado. Homes vestidos de mulleres, mulleres disfrazadas de homes, (isto é moi recorrente aínda hoxe en día que eu teño un avogado aquí en Lugo, que me leva o dos xuízos, que en canto chega o Entroido anda en saias todo o día). Curas e monxas tamén se disfrazaban (a pesares de que xa ían disfrazad@s a cotío, e aquí non vou a incidir máis porque non se pode ser máis papista co Papa) e quen non tiña disfraz, puña a roupa do revés, simbolizando esa volta do MUNDO Ó REVÉS.

Que “buscando a Don Carnal”, o Mundo ó revés, ese si e un bo título para un pregón de Entroido.

Emporcarse, gastar bromas, rirse de todos e todas: todo estaba, e ten que seguir estando, permitido... o único prohibido é non participar e por riba anoxarse.

Eu defendo aquí os discursos coma os testamentos, os arranques ou as coplas que repasan todo o acontecido no ano, ríndose de tod@s @s veciñ@s e das institucións e o que se pique, é que allos come. Que estará dicindo algúن, “este non remata nunca”. É sentarse nesa cadeira e empezar a mandar. Xa queda menos. Eu podería ir más a

présa, pero como son biciclista non debo pasar de 30...

Sigamos co tema, no século pasado comezou a celebrarse nos ambientes burgueses un Entroido con bailes e disfraces que non saía á rúa. Podemos dicir que era un Entroido... exclusivo. Durante o franquismo, todo o que non era exclusivo foi perseguido e algunas tradicións perdéronse. Pero había espazos, coma o Círculo das Artes, que si podían celebralo, por certo, nese lugar, se algún de vos vai esta noite, ou mañá, tédemel coidadiño coa miña filla, que aínda non cumpliu os dezasete e por iso, agora mesmo, no canto de estar aquí presente, está a maquillarse coma unha porta, non porque vaia disfrazada, senón porque vai botar un pé ou, como din hoxe en día, bailar un reggaetón lento.

Nos anos setenta, por sorte para os pregoeiros coma min, (porque isto págase, non Alcadesa?) comezou a recuperarse o Entroido de todos, tanto nas aldeas coma nas grandes vilas, charangas e grupos que animaban ás rúas e esos concursos, non sei se ben dotados ou non, que hoxe enchan os programas municipais. Falando de programas municipais ben dotados, o que viría sendo o Plan Xeral de Ordenación Administrativa, e dicir, a RPT, que se leva tantos anos que se fai e se desfai, en lugar de Relación de Postos de Traballo podería chamarse Rezamos Para Traballar... unha suxestión que aí deixo para a Corporación Municipal.

O caso é que se recuperou a festa e a crítica e ós pasarrúas únense bailes, teatro, festas, concertos... (algún con certo desconcerto).

Así e todo, o Entroido nas cidades acadou o seu cumé nos anos noventa, e dende entón, segundo me explicaron na academia de pregoeiros, baixou algo a participación, aínda que as comparsas e as persoas más metidas na festa loitan por recuperalo. Quizabes habería que mirar cara o rural para mellorar. Por exemplo, saír todos e todas con máscara a rúa, como se fai noutras festas que nos veñen de fora coma o jalogüín ese: recuperemos esa mascarada de encher a cidade con xente disfrazada e gañas de pasalo mellor ca nunca, de meternos c@s nos@s veciñ@s e de botar unas risas todos xuntos.

Agora, eu se teño que me quedar con algo do Entroido... sería a comida. Que me dicides da comida? Pratos como as filloas, a cachucha, a bica, as orellas, a androlla, a soá, os chourizos, o touciño, o lacón, o caldo... lembrando aquel eslogan famoso que dicía E para comer... Lugo. Por certo, logo convidaredes a picar algo, ou? Se non hai cartos traio aquí unha restra de chourizos, que o digo en serio, eh! Que eu non podo volver para a casa sen comer que me dá unha pájara na bicicleta e igual me multan os municipais. Ai, non, que os da noite seica están tomando o café no hospital.

Non teño máis que engadir señorías. Vide a gozar do Entroido Lugués, non vaiades a outra parte, porque non ides atopar mellor sitio onde estar e pasar estes días bebendo e comendo (sempe que aos hosteleiros non lles dea por suprimir tamén as tapas nestas festas), gargallando con amigos e descoñecidos (como nas boas esmorgas), pasándoo ben en definitiva, que é do que se trata.

Como di Sabina, ese pregoeiro urbano, e vouno traducir:

VIVIR Ó REVES: QUE BAILAR E SOÑAR COS PES.

Así que, ide bailar, ou botar un pé ou aproveitar a noite, que está para un reggaetón lento.

*Érgome, para rematar e dicirvos que nesta
vixaxe que fixen*

*Buscando a don Carnal
atopei un pregoeiro
que me fixo lembrar
o Entroido sendo un neno*

*E dicia algo así:
“Impro intraducible”*

Que a noite vos sexa propicia.

E que o Entroido vos dure na alma, todo o ano.

EA... QUEDA INAUGURADO ESTE
PANTANO, DIGO... O ENTROIDO LUGUÉS